

Ni tan alt ni tan difícil

Araceli Segarra

Ni tan alt Ni tan difícil

Pròleg d'Andreu Buenafuente

i Jamling Tenzing Norgay



Primera edició: octubre del 2013

Disseny gràfic: Mariano Rolando

Maquetació: Marquès, SL

Fotografies: Araceli Segarra, Adolfo Castro, Albert Castellet, Ferran Latorre, Ernest Bladé, Ricard Dalmau, Xavi González, Manel de la Mata, David Breashears, IMAX Everest, Robert Schauer, Ed Viesturs, Héctor Ponce de León, Pete O'Donovan, Jordi Canyameres, Norbert Joss, Alfons Valls, Quim Farrero, Joan Cabau, Salvador Campillo, Michael Brown, Alfons Gastón.

Fotografia de la coberta: Jordi Canyameres

Edició: David Monserrat

Coordinació editorial: Anna Pérez i Mir

Direcció editorial: Iolanda Batallé Prats

© Araceli Segarra, 2013, pel text i les il·lustracions

© La Galera, SAU Editorial, 2013, per aquesta edició en llengua catalana

Bridge. Josep Pla, 95. 08019 Barcelona

Imprès a Liberdúplex

Ctra. BV 2249. Km 7,4 – Pol. ind. Torrentfondo

08791 Sant Llorenç d'Hortons

Dipòsit legal: B. 16.352-2013

Imprès a la UE

ISBN 978-84-940801-0-4

Qualsevol mena de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra resta rigorosament prohibida i estarà sotmesa a les sancions establertes per la llei. L'editor faculta el CEDRO (Centre Espanyol de Drets Reprogràfics, www.cedro.org) perquè n'autoritzi la fotocòpia o l'escaneig d'algun fragment a les persones que hi estiguin interessades.

LES COSES COM SÓN

Per Andreu Buenafuente

El primer que vaig pensar quan vaig saber que l'Araceli publicava el seu llibre va ser: «Ja era hora!» És una dona tossuda i estic convençut que, fins que no ho ha vist clar, no ha pres la decisió. De ben segur que, perquè això es produís, s'han hagut d'alinear un munt de factors. Ella és una dona, a més, perfeccionista, i amb un nivell de respecte per la seva passió/professió altíssim. Tant o més alt que alguns dels cims als quals s'enfila. Primer punt al seu favor: res de precipitar-se, les coses s'han de fer bé, has d'anar amb el cap ben alt, amb la feina ben feta. També és una dona orgullosa, directa, transparent... Si no està d'acord, t'ho dirà. No pot perdre el temps. I molt menys ella, que li treu tant de profit. Si ella creu que ara és el moment de publicar, és per alguna cosa i podem estar ben contents que això es produeixi.

Fa molts anys que la conec i sempre em sorprèn la curiosa combinació de la seva personalitat: té una bogeria divertida i també un rigorós control de la seva feina. Sempre ha estat així, en la seva llarga i exitosa biografia voltant pel món, en els més variats desafiaments. Es diria que tota la seva alegria i vitalitat, les ganes de passar-s'ho bé, les reconverteix en precisió i professionalitat quan es marca un objectiu. No importa que sigui un objectiu modest. Crec que entenc per què. Tot es resumeix en l'enorme respecte que té per la natura, de la qual ja forma part d'una manera gairebé orgànica. Ella sap que és feliç enfilant-se per les muntanyes, però també és ben conscient que no

es pot perdre el respecte a tot el que l'envolta ni un sol segon. Perquè en la rigorositat hi ha la seguretat, hi ha més aventures, hi ha la pròpia felicitat, i així és com el viatge no s'acaba mai. Té l'alegria dels viatgers de veritat, dels que coneixen el món i saben valorar-lo en la seva riquesa i profunditat. Alegria, professionalitat, alegria. Una fórmula perfecta. Un peix que es mossega la cua, doncs, i que s'accentua amb el pas dels anys, que (per sort) et donen més experiència, més vivència, molta més saviesa. La majoria vivim un munt d'anys, però només alguns escollits en treuen el màxim profit. Ella no ho acceptarà (també és modesta i pudorosa), però forma part del segon grup. Quan aquesta gent explica el que porta al cap, el que ha viscut, el que has de fer és callar i escoltar. O llegir, en aquest cas.

Coneixent alguns dels episodis que ha viscut, sempre em va semblar molt estrany que no s'animés a explicar-ho amb pèls i senyals. Un cop més, m'ha tornat a sorprendre. No només s'ha decidit a explicar-ho, sinó que ho fa mirant de treure'n un petit ensenyament, una guia emocional i professional que pot ajudar els altres.

Bé, doncs aquest moment, afortunadament, ja ha arribat. Ja el tenim aquí. Em va demanar una primera opinió i li vaig dir el que pensava: «És molt honest». Ho penso de veritat i no m'esperava menys d'ella. L'Araceli rebutja l'èpica impostada de molts professionals i aficionats de la muntanya. (Una altra mostra del respecte que us deia.) Podria escriure en majúscules, a l'altura dels seus mèrits, i posar música de fons. Podria fer-ho, però no ho fa. La seva narració és més sincera, més íntima, més «normal». I, a més, de tant en tant s'atura per treure petites/grans conclusions que valen més que deu llibres d'autoajuda plegats.

Llegir aquest llibre és com anar a dinar amb ella, és proper. Estic convençut que molts dels lectors compartiran la meva impressió a mesura que avancin per les planes d'aquest llibre. Cada pàgina seran algunes passes al costat de

l'Araceli. Carregant les motxilles, els mapes, les provisions, les confidències, les pors, les eufòries... Així és la vida. Diuen els que en saben, que el millor de la vida és el viatge, el camí, no tant l'objectiu. Com sempre, és molt fàcil de dir i molt difícil d'apreciar-ho. Aquest llibre és ideal per tornar-ho a intentar. Cal gaudir del viatge i molt més, al costat d'una persona que sap com fer-ho.

Cap on tirem, Araceli?

Unes paraules de Jamling Tenzing Norgay

Ja fa gairebé disset anys del pitjor desastre que ha passat mai a l'Everest. Molta gent ha escrit llibres relatant-ne els fets tal com els van viure.

Jo vaig ser-hi. I estic molt orgullós d'haver format part de l'equip que, per primer cop, pretenia filmar amb càmeres IMAX de format gran al cim més alt del món.

Aquella expedició al sostre de la terra i fer-ne el cim són fets inoblidables. Però el més important és com ho vam aconseguir. Va ser un esforç comú d'un grup d'escaladors de diferents llocs del món. Un d'aquells membres, amb qui vaig compartir escalada i a qui vaig conèixer bé, és l'Araceli. Era una dona amb un caràcter dinàmic, molt apassionada en allò que duia a terme i que gaudia amb intensitat cada moment d'allò que feia.

Per a mi va ser un autèntic plaer escalar al seu costat i haver coronat l'Everest amb ella. I em penso que ella també té aquest sentiment. L'Araceli és una dona amb una energia desbordant. La va demostrar aleshores al cim del món, i no ha deixat de demostrar-la fins avui.

L'Araceli és una exploradora, una descobridora i una companya d'equip fantàstica. El seu desig de descoberta l'ha dut a coronar els cims més alts del món: els pics de l'Himàlaia, el K2, el Kanchenjunga...

Sé que aquest llibre reflecteix les seves vivències d'aleshores, algunes de les quals no havia explicat mai, encara. I me n'alegro. Aquest llibre us acompanyarà en un viatge que alguns ja han viscut, però que molts no han fet mai. Ara en teniu l'oportunitat.¹

1. Jamling Tenzing Norgay va acompanyar l'Araceli quan van coronar l'Everest. És fill d'en Tenzing Norgay, el xerpa que va fer el cim de l'Everest amb Edmund Hillary el 1953.

*Només aquells que s'arrisquen a anar massa lluny
arriben a descobrir com de lluny poden anar.*

T. S. ELIOT

1. Un final per començar

*He après que el coratge no és l'absència de por,
sinó el triomf sobre ella.
No és valent qui no està espantat,
sinó qui és capaç de conquerir aquesta emoció.*

NELSON MANDELA

Mai no m'han agradat les figues. Ni al natural, ni encara menys en forma de galeta. Tot i així, avui per esmorzar gairebé en buido la capsa. Me les he anat menjant una rere l'altra mentre escalfava l'aigua per fer te. Era l'únic que em venia de gust.

Això d'esmorzar és un dir, perquè m'he llevat a les onze de la nit i ara, quan m'assec a la porta de la tenda de campanya, és mitjanit. La foscor és absoluta i a fora fa un fred que pela. M'arriba el soroll de les altres tendes, però el vent m'impedeix escoltar-ho bé.

Es troben lluny i no veig qui són.

Estic marejada. Ahir gairebé no vaig sopar.

M'he calçat les botes i m'he enfundat el *mono* de ploma dins de la tenda. Ara que sóc a fora, no tinc clar si em podré calçar els grampons amb els guants posats. En duc dos parells, uns de prims i unes manyoples gruixudes que no em deixen fer res.

Tant de temps estudiant i provant els materials i, ara que ha arribat el moment, crec que l'he cagat.

Decideixo lligar-me els grampons amb els guants fins. M'arrisco que se'm gelin les mans, però aquesta probabilitat em sembla baixa. Estic ben hidratada, he dormit quatre hores i de seguida començaré a moure'm.

Després de valorar les opcions, he entès que si ho faig amb les manyoples, a part de trigar molt, pot ser que els grampons no quedin ben subjectes.

A aquesta altitud, cada decisió, cada moviment demana molt de càlcul i valoració. Sóc conscient que aquí dalt cal mesurar-ho tot al mil·límetre.

Sóc a gairebé 8.000 metres. Són les dotze. És negra nit. Fa vent i molt de fred. Tinc nàusees i descomposició. Em costa respirar. Estic sola i he d'anar cap al cim de l'Everest.

Per un moment penso: «Què cony hi foto, jo aquí?».

Ara mateix sento que no és gens fàcil. Sé que tampoc no és impossible, però resulta extremament incòmode, aparatós i pesat.

Tot se'm fa una muntanya —mai millor dit— i estic molt cansada. He de fer un esforç per trencar la inèrcia que m'arrossegaria a quedar-me aquí, dins del sac, a la tenda. És l'opció fàcil, però no ho faig perquè en aquestes altures de la pel·lícula, després de dos mesos d'expedició, ja sé moltes coses. Una d'important és que la millor opció no sempre és la més fàcil.

“ L'EMPENTA DECISIVA

Què és exactament allò que ens permet executar el moviment final i decisiu? Aquella mil·lèsima de segon que marca la diferència, quan dubtem entre fer o no fer una acció?

És com aquell moment en què decidim saltar a l'aigua gelada d'un llac o d'una piscina. L'empenta decisiva.

He pensat sovint en aquesta qüestió i he arribat a la conclusió que hi ha tres factors que contribueixen a aquest impuls final:

1) **L'experiència** et diu que això ja ho has fet altres vegades, que el dolor inicial desapareixerà, que quan hagis saltat a la piscina ja no notaràs el fred. Perquè has estat altres vegades davant d'aquesta situació i saps que pots tirar endavant.

2) **La il·lusió per la recompensa** és ser conscient que ets allà, en l'aventura de viure, per alguna raó. Has vingut a buscar alguna cosa, i és més fort el desig d'aconseguir el que vols que la mandra o la duresa i el patiment de la situació.

3) **Saber que, si no ho intentes, et sentiràs decebut amb tu mateix.** La pena i la desil·lusió que provoca no intentar alguna cosa és més cruel i dolorosa que el fracàs mateix.

Aquests són els tres ingredients que ens permeten cuinar l'empenta decisiva, però perquè el resultat sigui un èxit ens cal la màgia del **convenciment**. Més enllà de la necessària **preparació, esforç i resistència a les adversitats**, per dur a terme qualsevol repte, primer cal creure que és possible.

Si Edison hagués fet cas de tothom que li deia que era un disbarat intentar fer una bombeta que fes llum, potser encara ens il·luminàriem amb torxes i quinqués. **Ho va fer perquè no pensava que fos impossible**, aquest va ser el seu secret.

Henry Ford deia que **«tant si penses que pots, com si penses que no pots, tens raó»**. Aquest instant en què ens diem «jo puc» abans de llançar-nos a la piscina, s'activa gràcies al convenciment.

Pensem en un cas extrem com el de Felix Baumgartner, que

va trencar la barrera del so només amb el seu cos en caiguda lliure, després de saltar des de fora de l'atmosfera a més de 36.000 metres d'altitud. A les entrevistes que va concedir, reconeixia que quan va obrir la portella de la seva càpsula va estar a punt de renunciar. Se li va gelar immediatament el visor del casc, amb la qual cosa no veia res. No les tenia totes i estava espantat. Al cap i a la fi, estava a punt de fer una cosa que ningú abans havia fet.

Es trobava davant del punt decisiu a la vida de tot ésser humà: la darrera empenya. I no és exclusiva dels inventors, dels alpinistes o dels que es llancen al buit sense saber si s'obrirà el paracaigudes. Cap de nosaltres no hauria nascut si el pare o la mare no haguessin fet el pas d'acostar-se a aquella persona que els agradava. L'empenya decisiva ho va canviar tot, i, gràcies a aquell instant de valor, som aquí.

Per això, quan ens sentim paralyzats per la por, val la pena que recordem el lema de l'assagista escocès Thomas Carlyle: **«No diguis que és impossible. Digues que no ho has intentat encara.»**”

Patinar a l'Everest

Començo a caminar, tot i que s'assembla més a una sessió no desitjada de patinatge. El gel és molt dur en el tram que va de les tendes fins a on comença el pendent, i jo duc uns grampons desesmolats. Quan començo a patinar, amb prou feina veig on poso els peus. El meu llum frontal tot just il·lumina dos metres davant meu.

Vaig sola. Els altres han sortit fa estona i jo m'he quedat endarrerida. Les ulleteres se m'entelen pel fred intens i no tinc ni idea d'on és el camí que porta al cim. Entre el que m'ha costat sortir de la tenda i tot el que m'està passant ara, m'entren ganes, per segon cop aquesta nit, de deixar-ho córrer tot.

“ QUÈ HI FAIG, JO AQUÍ?

Sovint ens sentim temptats de deixar-ho córrer tot. Per moltes il·lusions que hi haguem posat abans, quan alguna cosa no surt com volem o presenta més dificultats de les previstes, ja tenim una excusa per rendir-nos.

Abandonar és sempre l'opció més fàcil.

Quan ens trobem en una situació complicada, però, abans de plegar val la pena fer una parada per asserenar la ment, respirar fondo, posar en ordre les nostres idees i analitzar què hem de solucionar primer. Aquest és el **remei contra el bloqueig: solucionar un per un els nostres problemes, sense voler-ho fer tot alhora.**

No poques vegades a la vida, després d'aventurar-nos, ens acabem interrogant: «**Què hi faig, jo aquí?**»

Aquesta era una pregunta que també es feia el gran viatger Bruce Chatwin, el qual, al final de la seva vida, va arribar a la conclusió que és justament quan t'ho preguntes que comences a aprendre alguna cosa. Significa que hem abandonat la nostra zona de confort. Hem deixat enrere les seguretats i certes del món conegut per **descobrir alguna cosa nova, del món i de nosaltres mateixos.**”

Primer decideixo treure'm les ulleres de vidres transparents. Les duc per evitar lesions als ulls a causa del fred, però se m'entelen i no m'hi veig. Després, busco una traça de neu dura sobre el gel per deixar de relliscar. Tot seguit, apago el frontal i intento localitzar els llums que pugen per davant meu.

Quan veig els del Jamling, el David, el Robert i els altres, enfilo en aquella mateixa direcció.

Estic espantada. Pujo sola i és fosc, mentre intento seguir les traces entre les pedres i la neu. El pitjor de tot és que sé que aquí fora hi ha uns quants cadàvers en excel·lent estat de conservació.

Per a algunes persones això no representa cap problema. I tothom sap que els morts no fan res.

D'acord, però poseu-vos a caminar de nit pel mig de la muntanya, sabent que hi ha tres o quatre cadàvers ben a prop, i veureu com no us fa cap gràcia.

Els fantasmes de la por

Sí, tinc por, però no és por de la muntanya ni del que estic fent. Sé que, tènicament, estic preparada per pujar i baixar aquesta muntanya. La por que tinc és ridícula i absurda. No tinc pànic a la foscor, això ho vaig superar ja fa molt de temps, quan vaig començar a fer espeleologia amb quinze anys. Del que tinc por ara mateix és de trobar-me un mort.

Constantment, no sé si com una obsessió o com un mantra, vaig fent una revisió de tot el meu cos per no cometre cap error. Primer els peus; comprovo si els tinc freds o si tinc arrugues als mitjons. Després passo a les mans; moc els dits, els comprovo un per un, el dit polze i el petit, uns dels primers a congelar-se si portes agafat el piolet. A continuació intento recordar quan ha estat la darrera vegada que he begut aigua.

M'aturo a comprovar que els grampons estiguin ben tancats, que no hi hagi cap corretja solta que em pugui fer ensopegar.

Entremig penso en moltes altres coses.

Els cadàvers són una de les preocupacions principals; no sé exactament on són, però sé que han de ser a prop.

A mesura que avanço, decideixo que haig de canviar de programa mental. M'estic angoixant i això suposa una despesa d'energia innecessària, així que busco alguna cosa en el meu cervell que, fins que es faci de dia, em distregui de pensar en els cadàvers de Rob Hall, Scott Fisher, la japonesa i els altres morts de la recent tragèdia a l'Everest.

“ PENSAR CANSA MÉS QUE FER

Sovint no som conscients de com és d'esgotadora la tasca de pensar en el que hem de fer. Quan tenim molta feina pendent a l'horitzó, ens angoixem pensant que no serem capaços de fer-la, o bé ens espantem davant d'un desafiament que sembla fora de les nostres possibilitats.

Només hi ha un remei per dissoldre aquesta mena d'angoixes: **ocupar-nos de les coses en lloc de preocupar-nos per elles.**

En el meu cas, quan m'ha assaltat el fantasma de la por, el cansament o el dolor, sempre he portat el pensament cap al territori de l'acció immediata. Si estàs pendent de cada passa, del camí, de com claves els grampons, de la filera de companys que fan via cap a un somni, llavors la fatiga mental desapareix. Totes les teves energies s'alineen cap a l'objectiu concret que vols assolir.

Aquesta lliçó m'ha resultat molt útil també a la vida quotidiana. Quan estic atabalada per la feina, en lloc de pensar-hi, la faig. **Una cosa rere l'altra.**

Com deia Lao Tse en el seu aforisme més conegut: «Un viatge de mil milles comença amb un sol pas.»”

Llums en la foscor

A poc a poc vaig pujant. M'he marcat un ritme i no afliixo. Només paro un cop cada hora per beure i, quan ho faig, miro al voltant.

No sento res, només un vent cada cop més feble.

No veig res, només unes llumetes, uns puntets minúsculs. Són ells. Sóc jo. Aquest silenci.

Aquest aïllament.

Saber que estic en un dels llocs més inhòspits del planeta tota sola, sense cap mena de suport, em fa sentir més viva que mai, més afortunada que mai per existir. És un miracle que milions de probabilitats s'hagin unit per crear una persona conscient. I és una sort que el meu cervell se n'adoni ara mateix.

Enmig d'aquesta borratxera de felicitat i consciència, començo a relativitzar-ho tot. Veig aquests puntets que es mouen a poc a poc davant meu. I si un s'apaga, realment què passa? Què passaria si el meu llum, la meua vida, s'apagués en aquest moment?

Doncs no res.

El món seguiria girant. L'univers es continuaria expandint. No passaria absolutament res. No som imprescindibles. No som tan importants com creiem. No som el centre de l'univers. Som només això: llumetes en la foscor.

La vida és un regal i tenim l'obligació d'esprémer-la i assaborir-la al màxim. Cal viure sabent que vivim, respirar sabent que existim. Desaprofitar la vida és una ofensa que fem a l'univers, tinguem l'edat que tinguem.

Un proverbi irlandès diu: «No et lamentis de fer-te gran, perquè a molts els ha estat negat aquest privilegi.»

Per tant, no val queixar-se, no val fer el ronso, ni perdre el temps en el que no és important, desaprofitant uns instants que no sabem quant duraran.

Tot això ho penso mentre enfilo el pendent a 8.300 metres d'altura.

A les tres de la matinada, a 20 graus sota zero enmig de la foscor, he tingut un instant de lucidesa que no havia viscut abans. De sobte, he tocat de peus a terra i he estat conscient que som uns afortunats pel sol fet d'existir.

“ LA DARRERA LLIÇÓ HAURIA DE SER LA PRIMERA

Hi ha molta gent que ha vist la llum i ha entès les veritats essencials de la vida després de patir un accident o una malaltia greu. Sovint, però, ja no són a temps de fer allò que voldrien haver fet. La lliçó arriba massa tard.

Per què cal posar la nostra vida en perill, voluntàriament o involuntàriament, per adonar-nos de tot això? Ja sigui per l'esport que practiquem o per una malaltia o un accident... No és fins que ens posem de puntetes a la vora del precipici i veiem que podem morir, que ens adonem com estimem la vida.

En aquests moments d'epifania, d'il·luminació, de sobte descobrim que justament volem allò que som a punt de perdre.

Però no pot haver-hi una manera d'adonar-nos-en sense necessitat d'arriscar-se o de perdre-ho tot?

En el seu llibre *Els dimarts amb Morrie*, el periodista Mitch Albom explica les darreres converses amb un malalt terminal que li ensenya quin és el sentit del nostre pas pel món: **fer i estimar**. Tal com diu el vell mestre, «si acceptes que pots morir en qualsevol moment, deixaràs de ser tan ambiciós i obriràs la porta a l'amor».”

El balcó de l'Everest

Un parell d'hores després de sortir, enxampo el Jamling i després el Robert. Ara ja sóc dins de la filera. Tots anem força distanciat entre nosaltres i, com que no som gaires a la muntanya —només deu—, torno a tenir la sensació que estic sola. I m'agrada.

No sé com he anat avançant posicions. Potser perquè no m'hi veig, segurament quan algú ha parat a beure, *zasca*, avançada.

Intento fer un joc de tot plegat per mantenir la meua concentració activa. Necessito la meua ment desperta i, sobretot, lluny de pensaments no desitjats.

Arribo al balcó, que es troba a 8.400 metres. Sóc dels primers i comença a despuntar el sol. Que maca veig la paret del Lhotse des d'aquí!

M'assec sobre la neu a esperar els companys. Potser no és bona idea, però no faig res per canviar de posició; bé, tampoc no he sentit mai a parlar de cap cul congelat.

El David, el director del documental, em diu que és un dels llocs on filmarem, així que paciència, perquè han d'arribar-hi tots.

Miro avall i veig com el Jamling puja. Darrere seu, al fons, el Coll Sud s'il·lumina amb la claror rogenca de l'alba. Continua gelant. Des del balcó veig les tendes del darrer campament, el Camp IV. Són només puntets.

M'imagino el trajecte que devia fer el Beck Weathers, que es va despertar d'un coma letàrgic i va aconseguir arribar totalment cec a les tendes. Quina sort! Només que hagués variat la seva direcció uns pocs graus, hauria caigut sense remei al precipici, però miraculosament va encertar el camí sense veure-hi gens.

La sort existeix?

La vella càmera i el gran artefacte

Em giro i veig darrere meu una imatge que no sabia que existís: l'ombra del cim de l'Everest projectada sobre l'horitzó, sobre els núvols que s'aixequen a la vall del Khumbu, la vall del silenci.

Trec la meva càmera pesada i vella. La vaig comprar de segona mà a la família de l'Oscar Ribes, un noi de Lleida que va morir fa molts anys a l'Alpamayo, una piràmide de gel als Andes peruans.

M'agrada dur-la a la muntanya per dues raons: la primera és que estic segura que al seu amo li hauria agradat saber que la seva càmera continua fent fotos de muntanya; la segona, que les probabilitats que una càmera pugui tenir dos amos que morin a la muntanya em sembla tan petita que dur-la em procura un sentiment de protecció.

I això que no sóc supersticiosa, perquè porta mala sort.

La càmera és una Nikon mecànica, una relíquia que funciona amb rodets de diapositives. Cada cop que faig una foto, haig d'esperar haver pres correctament la mesura de la llum, haver sincronitzat l'obertura del diafragma amb la velocitat d'obturació. No tinc manera de saber si la imatge ha sortit bé o no. I, en aquest cas concret, trigaré dos mesos a saber-ho, fins que, de tornada als Estats Units, reveli tots els rodets de l'expedició.

Ja hi som tots, aquí dalt. Bé, falta l'Ed: el paio ha sortit aquest matí del campament una mica abans per obrir-nos la traça. Com que va sense oxigen, tots pensàvem que amb unes hores l'enxamparíem, però ni de conya, no li hem vist el pèl, va més ràpid que ningú. És Speedy González.

Muntar la càmera de l'IMAX és tot un ritual. Les motxilles es posen sobre la neu, s'obren amb compte i es va fixant cada una de les peces que componen la càmera.

Jo miro encuriosida aquestes maniobres que cada cop, amb la pràctica, són fetes més de pressa. De vegades les fan el David i el Robert, sovint amb ajuda dels portadors o bé amb ajuda nostra. Hem intentat reduir el pes de l'equip per moure'ns més ràpid. Per això hem substituït el pesat trípede per un mono-peu. També anem més justos de pel·lícula i de bateria. Cada rotlle de pel·lícula dura només un minut i pesa uns tres quilos. I cada bateria pesa tres quilos. Això ens obliga a no malbaratar el material, a ser precisos amb les imatges i les preses. Ho he après en una discussió, l'única que recordo haver tingut en tota l'expedició.

La presa repetida més alta de la història del cinema

Després de fer tot el muntatge de la càmera per a l'escena del balcó a 8.400 metres, de col·locar-hi acuradament la pel·lícula i d'escollir l'enquadrament, l'obertura del diafragma i la velocitat, el David m'envia cap avall de l'aresta perquè pugui per allà. En Jamling em ve al darrere tota l'estona.

A la meua dreta queda la vertiginosa Cara Est. Me la miro i penso: «Uf, passo!» No baixaré per aquest pendent tan poc accessible. Sento l'estrepitós soroll del motor de la càmera. Fa molta fressa perquè ha d'arrossegar una pel·lícula tan grossa i pesada com la de l'IMAX.

Un cop comença el soroll és el senyal per caminar. Jo sempre havia volgut sentir un: «Atenció, rodant, acció!» i tenir una colla de maquilladores i assistents al voltant, però m'he de conformar amb el brunzit d'aquest tractor i amb la crema solar que m'he posat aquest matí abans de sortir.

Trigo una eternitat a arribar on hi ha la càmera, que se suposa que és el meu punt final. Un cop allà esbufego, perquè cada vegada que sé que m'estan filmant, sense adonar-me'n, vaig més ràpid del que hauria d'anar, més dreta del que camino normalment; fins i tot crec que amb els ulls més oberts.

Mig reclinada per descansar, em recolzo amb les mans damunt dels genolls. Llavors, per a la meua sorpresa, jo que creia que seria plegar trastos i continuar pujant, el David m'escridassa prop de l'orella. És impossible entendre'l parlant en anglès, perquè està empenyat, afònic i, el més important de tot, amb la màscara d'oxigen posada.

Jo estic saturada d'escoltar anglès, molt cansada i amb el passamuntanyes sota la caputxa del *mono* de ploma. És a dir, un canal de comunicació obert, obert... No entenc què m'està dient! Trigo a comprendre que no ho he fet bé.

No he fet bé què? Caminar? Quin problema hi ha?

Per alguna raó no ens hem entès. Jo no he sabut interpretar la direcció que em donava, i ell probablement no s'ha explicat amb la claredat que el moment necessitava.

He repetit l'escena. És una cosa impensable en qualsevol expedició: tirar enrere dues vegades per tornar a pujar. Aixecar la bota pesada, amb els grampons, és una acció gens gràcil que, si pots no repetir gaire, molt millor.

Ara sí, a la segona, després de seguir més atentament les ordres del David, m'ha donat l'OK. Acabem de rodar la presa repetida més alta de la història del cinema.

“ LA VITAMINA «C» DEL TREBALL EN EQUIP

Per què de vegades surten malament les coses quan treballem en equip? Aquest és un fenomen que passa a tot arreu: a l'oficina, en una companyia teatral, en un equip de futbol o en una expedició cinematogràfica com la nostra. Molt sovint tenim els coneixements i les habilitats necessàries per a la tasca que estem duent a terme, però tot i així el resultat no és satisfactori.

En aquests casos, el problema és una fallada en el canal de comunicació. La «vitamina C» que alimenta la connexió i la cohesió d'un grup. Gran part dels conflictes i les disfuncions del treball d'equip arriben per malentesos, per una comunicació deficient. Molt poques vegades existeix una voluntat expressa de fer-ho malament. La informació no es transmet correctament, ja sigui perquè no surt de la forma adequada des del seu origen, perquè es perd en el mitjà o bé el receptor d'aquesta informació no la interpreta correctament.

En el seu clàssic *L'illa dels 5 fars*, l'expert en comunicació Ferran Ramon-Cortés, després de visitar els fars de Menorca, extreu aquestes cinc claus de la bona comunicació:

- 1) **Un missatge únic i gran** és molt més efectiu i convincent que naufragar en molts temes alhora, que faran que el receptor es perdi.
- 2) **El que s'explica s'ha de fer d'una forma memorable.** Un missatge personalitzat, amb històries o metàfores, quedarà fixat en les persones que ens escolten.
- 3) **Hem de triar un llenguatge que connecti amb l'oient.** Cal tenir en compte les característiques socials i culturals de l'interlocutor per adaptar el missatge al seu nivell de comprensió.
- 4) **El contacte visual** ajuda que els sentiments intervinguin en la comunicació i, per tant, fa que **el missatge sigui més clar.**
- 5) **Cal explicar les nostres opinions amb respecte.** Es tracta de convidar i inspirar l'altre amb el nostre missatge. ”

No vaig ser conscient de tot l'error fins que no vaig veure les dues preses, mesos després, asseguda en un estudi a Califòrnia amb l'aire condicionat a tota màquina. Potser volien recrear el moment?

Gràcies a aquest projecte i als constants viatges als Estats Units, vaig agafar les galipàndries més grosses de la meva vida. He descobert que als americans els encanta tenir els aires condicionats a tot drap. També vaig avorrir una frase que, si llavors hagués existit el Twitter, s'hauria convertit en *trending topic*:

#tuquehaspujatalEverestsegurquenotensfred

En fi, va ser en aquell estudi quan vaig entendre què havia passat tres mesos abans allà dalt. La primera presa no era bona. De fet, era força patètica. Jo sortia del pla i desaprofitava completament l'enquadrament que el David i el Robert havien fet.

La segona presa era una línia directa molt més estètica, aprofitant tota la bellesa de l'aresta, amb la imatge imponent del Makalu, el cinquè cim més alt del món, al fons. Aquella imatge es va convertir en la portada dels cartells i del DVD.

Part de la bronca que havíem tingut va ser motivada perquè dúiem la pel·lícula i les bateries justes per a les preses. D'alguna forma, jo vaig malgastar uns minuts preciosos i no disposàvem de rotlles de pel·lícula de sobres.

Cedir davant de les circumstàncies

Seguim pujant. Durant un bon tros, el llom de l'aresta és ample i relativament segur. No hi ha cordes fixes. De fet, no n'hi ha hagut en tot l'ascens i m'agrada la idea. Em dóna més sensació de justícia, d'equitat amb la muntanya.

La meva lluita interna per no utilitzar oxigen —ho he hagut de fer a darrera hora per imposició— és un combat fins al darrer minut. Aquest és un dels temes amb els quals la meva ment s'entreté durant el llarg ascens.

No sempre podem fer les coses com volem. Fins ara me n'havia sortit força bé. A les expedicions anteriors, havia seguit un estil d'escalada fidel a la manera com jo crec que s'ha de fer a la muntanya. Mai no havia pujat amb xerpes i molt menys amb oxigen.

Vaig acceptar aquest projecte sota la condició que hi aniria sense ampolles d'oxigen. Entenia i acceptava la necessitat d'utilitzar xerpes per a l'equip que carregaria la pesada càmera de 24 kg, el trípod de 12 kg, els objectius d'1 o 2 kg cadascun, els rotlles de pel·lícula d'uns 3 kg i les bateries de també uns 3 kg.

Havíem d'acceptar l'ajut dels xerpes, perquè el dia del cim nosaltres dúiem les nostres pròpies coses, igual que ho fèiem durant tota l'expedició.

“ LA MENT ÉS UN PARACAIGUDES

No he fet mai una expedició on tot surti fil per randa com estava previst. Sempre hi ha alguna cosa que has de canviar, alguna situació a la qual t'has d'adaptar. Has de ser flexible i, perquè el conjunt del projecte guanyi, tots hem de **fer alguna concessió, que no s'ha de confondre amb una pèrdua.**

No s'ha de dramatitzar. No s'acaba el món, senzillament hem de canviar la nostra manera de veure les coses en una sola direcció.

Hem d'adonar-nos que pot haver-hi múltiples realitats paral·leles, per dir-ho d'alguna forma, i que totes són bones si ens serveixen per assolir el nostre objectiu.

Albert Einstein deia que «la ment és un paracaigudes; només funciona si està oberta». Quan ens aferrem a idees preconcebudes, pensem amb rigidesa i no ens podem adaptar als canvis.

Tant si ens trobem en una expedició a l'Everest com davant de qualsevol situació difícil o arriscada, cal obrir la ment i ser flexibles. Acceptar alternatives i solucions que ni tan sols havíem imaginat.

Especialment quan la vida se'ns posa coll amunt i tot sembla impossible, com diu Àlex Rovira, «encara que res canviï, si tu canvies, tot canvia».”

Vaig haver d'adaptar-me quan, a l'últim moment, el David em va dir que hauria de pujar amb oxigen. El nostre pacte havia canviat després de la tragèdia que hi havia hagut a la muntanya deu dies enrere. Quinze morts en el curs d'una mateixa expedició: el desastre més gros de la història de l'Everest. Això i el cansament que acumulaven després d'haver fet el rescat va canviar les regles del joc.

El director del documental de l'IMAX no volia jugar-se-la deixant que jo pugés sense oxigen. Per una banda, el meu ritme no seria el mateix que el de la resta del grup. Aniria més lenta.

En unes altres condicions haurien esperat per fer les filmacions, però, després del que havia passat, l'estat de nerviosisme i de tensió al grup era molt alt.

El David em necessitava al cim i dins de la filmació. No hauria servit de res que ells fossin allà dalt, filmant un paisatge molt maco, però que no sortís ningú a les imatges.

Jo, tot això, ho entenia perfectament, ho acceptava i ho compartia, encara que de cop i volta la meva motivació havia desaparegut.

“ FER LLIMONADA

Un vell refrany diu que «**si la vida et dóna llimones, senzillament fes llimonada**». Els dies abans d'atacar el cim de l'Everest jo vaig haver de trobar el gust a una situació que s'havia tornat amarga per a mi. La meva raó per ser aquí era pujar l'Everest sense oxigen, i sabia que això ja no passaria.

Necessitava retrobar la motivació precisament en el moment més delicat.

No saber per què estàs fent el que fas, no tenir una raó clara, una finalitat sincera, autèntica, pot fer que et desmotivis. I la motivació és el motor de les nostres accions. Sense ella, no arribem enlloc.

Jo vaig trobar una nova motivació en el documental, en el projecte cinematogràfic que estàvem fent. Vaig descobrir que també era emocionant fer història amb una cosa que no havia aconseguit encara ningú: fer una filmació en IMAX, arrossegant aquesta càmera tan gran i pesada fins al cim de l'Everest.

Un cop entenem que les coses no sempre surten com volem, hem de treure el suc al que ens dóna la vida i assaborir la llimonada.”

L'ampolla mig buida

Arribats a una altura que considerem més o menys la meitat del camí, marquem un punt de referència. El fem ben visible per si no el veiem bé en el descens, ja sigui perquè entren núvols i tot s'emboira, o per si, a causa d'algun

problema, acabem baixant de nit. En aquest punt deixem a la neu una de les dues ampolles d'oxigen que cadascú porta, encara que està mig plena.

N'encetem una de nova a partir d'aquí. La utilitzarem per pujar al cim i baixar un altre cop fins a aquest dipòsit.

Quan tornem, recollirem l'ampolla que està a mitges i la utilitzarem per fer el descens fins al Camp IV.

En cap moment em puc imaginar que, per un descuit, faré el descens des del cim sense oxigen.

Tota la nostra expedició s'aguanta pels pèls. Després de bolcar-nos en el rescat deu dies abans, hem acabat gran part del nostre material, incloent-hi el més important i valuós que tenim: l'oxigen.

Ja no en tenim de sobres per deixar dipòsits arreu, així que no ens calen tants portadors. Cadascú puja les seves pròpies ampolles, que són relativament petites, cosa que fa que haguem de limitar el consum d'oxigen. Acostuma a ser un flux de dos o tres litres per minut. Fins i tot hi ha qui se'l posa a quatre litres per minut —aquesta és la unitat de mesura—, però jo duia un flux de mig litre per minut. És molt baixa, però suficient per notar la diferència i arribar al cim.

En aquesta expedició gaudeixo molt de l'estratègia, com el que acabem de fer amb l'oxigen. Decidim què s'ha de fer en cada moment, on col·locarem el material, qui pujarà primer o després, com distribuïm les tendes i quins torns fem per aclimatar-nos. Estudiem la forma d'optimitzar els recursos al màxim, sobretot ara que afrontem l'atac definitiu al cim i que anem justos de recursos.

És com un joc d'escacs.